

Homilije o Matejevem evangeliju 23 (Mt 7,1-21)

Ne sodite, da ne boste sojeni.

1. Ali torej grešnikom ne smemo nič očitati? ... Kakšen je torej smisel teh besed? Natančno pazimo, da ne bo nihče imel teh zapovedi za prevratne, čeprav so zdravila za naš blagor in postave, ki nam zagotavljajo mir. Zlasti v naslednjih vrsticah je Gospod pokazal onim, ki so pametni, kakšne vrline ima njegova zapoved, rekel je: »Kaj gledaš iver v očeh svojega brata, bruna pa v svojem očesu ne vidiš?« Če pa se mnogim lahkomišelnim zdi to še nejasno, hočem dvom prav od kraja razrešiti. Kakor se meni dozdeva, ne ukazuje tukaj Gospod kar na splošno, naj sploh nobenega greha ne obsojamo, in ne prepoveduje tega vsem, temveč samo tistim, ki imajo sami na vesti nešteto pregreh, a kljub temu druge zasramujejo zavoljo majhnih napak. Razen tega mislim, da je tu meril tudi na Jude, ker so ti zavoljo malenkostnih in ničevih stvari obtoževali bližnjega, sami pa so brez pomisleka delali največje hudobije. To jim je proti koncu svojega življenja tudi očital, rekoč: »Vežete težka in neznosna bremena, a sami jih še s prstom nočete premakniti.«¹ In na drugem kraju: »Vi dajete desetino od mete in kopra, opustili pa ste to, kar je v postavi važnejše: pravico in usmiljenje in zvestobo.«² Zdi se mi, da je Gospod imel v mislih tudi Jude in je hotel že v naprej zavrniti tožbo, ki so jih pozneje dvignili proti njegovim učencem. Kajti čeprav niso učenci naredili nobenega takšnega greha, so vendar imeli Judje za velike prestopke, če npr. kdo ne posvečuje sobote,³ če je z neumitimi rokami⁴ in če sedi s cestinarji pri mizi.⁵ To omeni tudi na drugem mestu: »Vi precejate komarja, a velbloda požirate.«⁶

Poleg tega daje s tem Gospod splošno veljavno pravilo za te stvari. Tudi sveti Pavel ni kar na splošno prepovedal Korinčanom, naj nikogar ne sodijo, marveč samo svojih predstojnikov ne, zlasti še, če gre za nedokazane domneve. Torej ni na splošno prepovedal svariti grešnike. Tudi ne ni tedaj grajal vseh brez razločka, ampak je karal le učence, ki so to delali nasproti svojim učiteljem, nje, ki so bili odgovorni za nešteto hudobij in so nedolžne obrekovali.

Na prav isto je Kristus tudi tukaj mislil, in sicer ni tega le rahlo nakazal, ampak jim je krepko izprašal njihovo vest in jim zagrozil z neizogibno kaznijo.

Zakaj s kakršno sodbo sodite, pravi, s tako boste sojeni.

S tem hoče reči: Ne obsojaš njega, marveč sam sebe, ki si nakopavaš strašno sodbo in strog obračun.

Kakor moramo torej mi začeti, če hočemo dobiti odpuščanje grehov, tako je tudi pri tej sodbi mera kazni od nas odvisna. Mi pač ne smemo sramotiti in zmerjati, temveč opominjati, ne smemo obtoževati, marveč prigovarjati, ne smemo ošabno nastopati, ampak z ljubeznijo svariti. Saj ne nakopavaš njemu, marveč sebi najhujšo kazen, če mu ne prizanesesh, kadar moraš soditi o njegovih prestopkih.

2. Ali vidiš, kako lahko je izpolnjevati te dve zapovedi in kako velike koristi prinašajo onim, ki jih izpolnjujejo, pa tudi mnogo zla onim, ki jih kršijo? Kdor svojemu odpusti grehe, se sam prej kot oni znebi svojih grehov, in sicer brez posebnega truda. Kdor prizanesljivo in obzirno presoja pregreške drugih, zagotavlja s takšno sodbo sam sebi veliko odpuščanje.

Kaj pa, vprašuješ, če kdo prešuštvuje, mar naj ne rečem, da je prešustvo nekaj slabega, in naj ne posvarim razuzdanca? Posvari ga le, toda ne terjaj računa od njega kot nasprotnik ali sovražnik, temveč ravnaj kot zdravnik, ki nudi zdravila. Saj Kristus tudi ni rekel: Ne odvrčaj grešnika od greha, ampak: ne sodi, to se pravi: ne bodi strog sodnik! Sicer pa, kakor sem še prej omenil, ni tega rekel o važnih in prepovedanih stvareh, marveč o takih, ki se komaj morejo imenovati prestopki. Zato je tudi rekel: *Kaj gledaš iver v očesu svojega brata?* Dandanes mnogi tako delajo. Ako vidijo puščavnika, da ima kako

1 Mt 23,4.

2 Mt 23,23.

3 Mt 12,2.

4 Mt 15,2.

5 Lk 5,30.

6 Mt 23,24.

obleko preveč, mu že očitajo Gospodovo zapoved, medtem ko sami neprestano ropajo in ves dan mislijo le na to, kako bi obogateli.⁷ In če koga vidijo, da malo več jé, ga strogo obtožijo, dočim se sami vsak dan opijanijo in pijančujejo, ne da bi se zavedali, da si s tem, že itak z grehi obtoženi, le še večajo peklenki ogenj in si tako jemljejo vsako pravico za kak zagovor. Kajti ti sam si najprej uveljavil postavo, da je treba tvoja lastna dejanja brezobzirno soditi, ker si tako ostro sodil o svojem bližnjem. Ne misli, da je preveč kruto, če boš tudi ti moral dajati strog odgovor.

Hinavec, izderi najprej bruno iz svojega očesa!

Tukaj hoče pokazati Gospod svojo veliko nevoljo nad onimi, ki tako ravnaajo. Kadar koli namreč hoče jasno povedati, da gre za zelo velik greh, ki zasluži tudi veliko kazen in pokoro, tedaj začne s psovko. Tako je tudi ves nevoljen rekel tistemu, ki je terjal sto denarjev: »Hudobni hlapec, ves dolg sem ti odpustil.«⁸ Prav tako rabi tudi tukaj izraz: »Hinavec.« Takšne sodbe ljudi niso pač izraz ljubeče skrbi, marveč sovraštva. Nosi sicer na sebi krinko ljubezni do bližnjega, je pa vendar le sad brezmejnne hudobije, če kdo naprti svojemu bližnjemu neresnične napake in si lasti Učenikovo vlogo, ko ni niti vreden, da bi bil njegov učenec. Zategadelj je Gospod rekel takšnemu človeku »hinavec«. Kajti če z drugim tako strogo ravnaš, da tudi majhne napake opaziš, zakaj si tedaj sam s seboj tako prizanesljiv, da prezreš celo velike grehe? *Izderi najprej bruno iz svojega očesa.* Ali ne vidiš, da Gospod ne prepoveduje soditi, ukazuje pa, naj izderemo najprej bruno iz svojega očesa in skušamo šele potem izboljšati napake drugih. Vsak pozna pač sam sebe bolj kot druge, vsakdo opazi večje prej kot manjše in ljubi sam sebe bolj kot bližnjega. Če hočeš res skrbno ravnati, skrbi najprej sam zase. Kjer je greh večji, je lažje opazen. Če pa sam sebe zanemariš, je očitno, da ne sodiš svojega brata zavoljo skrbnosti, marveč iz sovraštva in z namenom, da bi ga osramotil. Če je že treba tega soditi, naj ga sodi tisti, ki se sam v oni stvari ni nič pregrešil, ne pa ti.

Potem ko je torej Kristus dal tako velike in vzvišene postave kreposti, tedaj je povedal to primero (o iveri in brunu), da ne bi nihče mogel reči, da je z besedami pač lahko takšne kreposti poveličevati. Zategadelj je hotel pokazati, da je njegova vest čista in da se glede tega ni nič pregrešil, ampak da je v vsem prav ravnal. Saj je pozneje sam nastopil kot sodnik in rekel: »*Gorje vam, pismouki in farizeji, hinavci!*«⁹ Njega samega ta očitek ni zadel. Njemu ni bilo treba ne iveri izdirati in tudi bruna ni imel v očesu, bil je v vsem tem nedolžen in čist in je zato imel pravico popravljati napake vseh. Hotel je pač reči: Ne sme soditi drugi, kdor se je sam prav v istem pogrešil.

Zakaj se pa čudiš, da je postavil to pravilo? Saj je celo razbojnik na križu to priznal in rekel drugemu razbojniku: »*Ali se tudi ti ne bojiš Boga, ko si v isti obsodbi?*«¹⁰ S tem je izrazil isto misel kot Kristus. Ti pa ne samo ne odstraniš svojega lastnega bruna, ampak ga celo ne vidiš, iver svojega bližnjega pa ne le vidiš, marveč tudi sodiš in mu jo hočeš vzeti iz očesa. To je podobno, kakor če kdo boleha za vodenico ali za kakšno drugo neozdravljivo boleznijo in mu zato ni mar, medtem pa drugemu očita, da zanemarja majhno oteklino. Ako pa je že grdo, če kdo ne vidi svojih lastnih grehov, je pač dvakrat in trikrat grše, če kdo tudi o drugih sodi, dočim sam sramotno nosi bruno v svojih očeh. In poleg tega je greh veliko težji kot bruno.

3. Kar nam je hotel Gospod s svojimi besedami povedati, je tole. Kdor ima sam nešteto grehov na svoji vesti, naj ne sodi neusmiljeno o grehah drugih, zlasti če gre za malenkostne pregreške. Ni hotel prepovedati, naj drugih ne svarimo in jih skušamo poboljšati, ampak je le hotel prepričati, da ne bi na svoje grehe pozabili in planili na tuje. Kajti to vodi v veliko pogubo in povzroča dvojno zlo. Kdor se ne briga za lastne velike grehe, nasprotno pa brezbrizno stika za majhnimi in neznatnimi pogreški drugih, ta se je dvakrat pregrešil: prvič s tem, da se ni brugal za svoje lastne napake, drugič pa tudi s tem, ker si je od vseh strani nakopal jezo in sovraštvo in ker dan za dnem čedalje bolj pogreva v skrajno surovost in brezčutnost.

Vse to je torej Gospod s to lepo zapovedjo onemogočil.

Prevedel Franc Ksaver Lukman

7 Prim. sveti Bazilij, Samostanska pravila (1.2 Pg 31,1361).

8 Mt 18,32.

9 Mt 23,13.

10 Lk 23, 40.